

Sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määruse nr 74 „Abivahendite loetelu, abivahendite eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsustamise ja erandite tegemise tingimused ja kord ning abivahendi kaardi andmed“ muutmise määruse seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

1. jaanuaril 2016. a jõustus sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määrus nr 74 „Abivahendite loetelu, abivahendite eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsustamise ja erandite tegemise tingimused ja kord ning abivahendi kaardi andmed“ (edaspidi *määrus*). Nimetatud määrusega reguleeriti kokkuvõtlikult abivahendite taotlemise ja soodustingimustel eraldamise tingimusi ja korda. Käesoleva määrusega muudetakse abivahendite piirhindasid vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse (edaspidi SHS) § 50 lõikele 4. Ühtlasi laiendatakse selliste abivahendite loetelu, mille puhul ei ole vajaduse tuvastamiseks vaja kordustõendit, ning täiendatakse abivahendi vajaduse tuvastajate ringi. Määruses luuakse eraldi infoväljad hooldekodus riigi poolt mittekompenseeritavate abivahendite ja abivahendispetsialisti kutsega võrdustatud kutsete kohta.

Määrus on kehtestatud SHS § 47 lõigete 3⁴ (01.01.2019. a jõustuv sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seadus), 5 ja 8, § 48 lõike 2, § 50 lõike 10, § 51 lõike 2, § 52 lõike 3 ning § 55 lõigete 2¹ (01.01.2020 jõustuv sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seadus, RT I, 28.12.2017) ja 3 alusel. Loetletud alused annavad volituse reguleerida sotsiaalkaitseministri määrusega abivahendite loetelu täpsustatud tingimusi, tasu maksmise kohustust, piirmäära ja piirhinda, taotlusele kantavate andmete loetelu, erandjuhtudel tasu maksmise kohustuse ülevõtmise korda ning abivahendi kaardi andmekoosseisu. Sellest tulenevalt tehakse määrusega eespool kirjeldatud ja edaspidi täpsemalt selgitatud muudatused. Ühtlasi kehtestatakse määruse lisaga müüdavate ja üürivate abivahendite täiendatud loetelu.

Määruse eesmärk on täiendada abivahendite korralduse regulatsiooni, et tagada inimestele parem abivahendite kättesaadavus ning selgem ja toetavam regulatsioon teenuseosutajale.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna nõunik Raimo Saadi (626 9224, raimo.saadi@sm.ee). Määruse muudatused on välja töötatud koostöös Sotsiaalkindlustusametiga (edaspidi SKA). Tehtavate muudatuste väljatöötamisse kaasati abivahendeid müüvate ja üürivate ettevõtete, erialaspetsialistide ning sihtrühmade esindajaid.

Määruse juriidilise ekspertiisi on teinud õigusosakonna õigusnõunik Alice Sündema (626 9271, alice.sundema@sm.ee).

Määruse keeleteoimetuse on teinud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteoimetaja Virge Tammaru (626 9320, virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Määrus ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõuga.

Määrus ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

Määrusega muudetakse sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määruse nr 74 „Abivahendite loetelu, abivahendite eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsustamise ja erandite tegemise tingimused ja kord ning abivahendi kaardi andmed“ redaktsiooni, mis on avaldatud Riigi Teatajas avaldamismärkega RT I, 02.11.2018, 6.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määruse § 1 punktidega 1 ja 2 täiendatakse määruse aluseks olevat volitusnormi uute viidetega määruse kehtestamise aluseks olevatele normidele. 1. jaanuaril 2019. a jõustuva sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seadusega täiendatakse SHS § 47 uue lõikega 3⁴, millega antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada määrusega selliste abivahendite loetelu, mis on otseselt seotud hooldusteenuse osutamisega või teenuse osutamiseks kasutatava hoonega ning mille eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemise õigust ei ole isikul, kes saab väljaspool kodu osutatavat ööpäevaringset üldhooldusteenust või ööpäevaringset erihooldusteenust. 6. detsembril 2017. a vastu võetud ja 1. jaanuaril 2020. a jõustuva sotsiaalhoolekande seaduse muutmise ja riikliku matusetootuse seaduse kehtetuks tunnistamise ning nendega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (RT I, 28.12.2017, 8) täiendati SHS § 55 lõikega 2¹, millega antakse valdkonna eest vastutavale ministrile volitus kehtestada määrusega abivahendite kaupa loetelu spetsialistide kohta, kellel ei ole kutseseaduse alusel välja antud abivahendispetsialisti kutset, kuid kellel on abivahendi müümiseks või üürimiseks sobiv kvalifikatsioon ja vajalik ettevalmistus.

Vastavad loetelud kajastuvad määruse lisas olevas abivahendite loetelus esitatud tulpades.

Määruse § 1 punktiga 3 täiendatakse määruse § 2 lõikes 2 sätestatud abivahendi kasutamise vajaduse tuvastajate ringi ning vastav õigus antakse lisaks perearstidele, eriarstidele, rehabilitatsioonimeeskondadele, füsioterapeutidele ja tegevusterapeutidele ka õdedele. Pärast muudatuse jõustumist on inimesel õigus esitada taotlus abivahendi eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmiseks ka juhul, kui abivahendi vajaduse on tuvastanud abivahendi vajaduse tuvastamise täienduskoolituse läbinud õde. Täpsem määratlus, millistele nõuetele õde abivahendi vajaduse tuvastaja õiguse saamiseks peab vastama, on esitatud käesoleva määruse § 1 punktis 5. Tegu on 2018. aasta jooksul ettevalmistatud muudatusega, millega korrastatakse tõendite väljastamise korraldust ning kaasatakse abivahendi vajaduse tuvastajana täiendavaid vajaliku ettevalmistusega ja kompetentseid spetsialiste. Eesmärk on laiendada olukorda, kus inimene saab abivahendi vajaduse tuvastamise võimalikult esimese ja pädeva spetsialisti käest, ilma et oleks vaja teha täiendavaid visiite näiteks pere- ja eriarsti juurde. Ühtlasi vähendatakse muudatusega ka pere- ja eriarstide töökoormust. Muudatus jõustub 1. juulil 2019. a.

Määruse § 1 punktiga 4 täpsustatakse määruse § 1 punktiga 3 sätestatud abivahendi vajaduse määramise õiguse saavate õdede ringi. Selle kohaselt saab abivahendi määramise õiguse õde, kes on läbinud abivahendi vajaduse tuvastamise koolituse. Seni on õded toetanud perearste ja eriarste inimese abivajaduse hindamisel ja abivahendi vajaduse määramisel, kuid iseseisvalt tõendi väljastamise õigust pole neil olnud. Samas on tihti just õde see, kes puutub vahetult ja sagedamini inimesega kokku, mis annab parema võimaluse vajaliku abivahendi määramiseks, nt põetus- või kergemate liikumisabivahendite vajadus koduviisi käigus, kus on võimalik abivahendi vajadust hinnata inimese igapäevases keskkonnas. Teisalt puudub õdede õppes konkreetselt abivahendialane ettevalmistus, mistõttu vajavad abivahendi vajadust määrama hakkavad õded Eesti Õdede Liidu hinnangul eelnevalt täienduskoolitust. Seetõttu saavad abivahendi vajaduse määramise õiguse täpsustatud tingimuste kohaselt õded, kes on läbinud abivahendi vajaduse tuvastamise täienduskoolituse. Täienduskoolituse sisu töötatakse Eesti Õdede Liitu kaasates välja SKA eestvedamisel ning eelistatult elektroonse õppe vormis, et lihtsustada õdedele õppe läbimist. Koolituse sisu töötatakse välja 2019. aasta esimese kvartali lõpuks, mis annab abivahendi vajaduse tuvastamise õigust soovivatele õdedele võimaluse see enne sätte jõustumist läbida.

Täienduskoolitus sisaldab järgmisi teemasid: abivahendite süsteemi korraldus (abivahendite süsteemi korraldust reguleerivad õigusaktid, abivahendite jagunemine sotsiaal-, töö- ja tervishoiusüsteemi vahel), abivahendite hüvitamise tingimused (õigustatuse alused, abivahendi saamise protsess, abivahendite loetelu, erimenetluste võimalused), abivahendi tõendi väljastamine (tõendile kantavad andmed), millele lisanduvad praktilised ülesanded. See, milliste abivahendite puhul õed abivahendi vajaduse tuvastamise õiguse saavad, määratakse kindlaks abivahendite kaupa käesoleva määruse lisas. Seejuures on kõikide abivahendite puhul hinnatud, kas õel on vajalikud eeltingimused abivahendi vajaduse tuvastamiseks ja sobivate abivahendite soovitamiseks. Muudatus jõustub 1. juulil 2019. a.

Määruse § 1 punktiga 5 laiendatakse määruse § 7 lõikes 5 sätestatud erisuste ringi ehk seda milliste abivahendite puhul on isikul õigus riigi poolt abivahendi eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmisele edaspidi automaatselt peale käesoleva määruse lisas ettenähtud kasutusaja igakordset lõppu. See tähendab, et lõikes 5 loetletud abivahendite puhul võtab riik tasu maksmise kohustuse üle ja seda ei ole vaja sotsiaalsüsteemist korduval taotlemisel eriarsti (sh perearsti) või rehabilitatsioonimeeskonna poolse vajaduse hinnanguga täiendavalt tõendada. Vastav märge lisatakse abivahendite loetelus abivahendi vajaduse tuvastaja lahtrisse. Kirjeldatud erisust rakendatakse täiendavalt riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isiku puhul uriini absorbeerivatele abivahenditele. Esimeses järgus kaotatakse uriini absorbeerivate abivahendite korduva tõendi vajadus vanaduspensioniealiste puhul, kuna selle sihtrühma vajadus ei ole enamasti muutuv. Tööealiste ja laste inkontinentsuse probleemi käsitlemisel vajab põhjalikumalt analüüsi koostöös erialaspetsialistidega ning SKA-l on kavas vastav analüüs ja asjakohased arutelud võtta ette 2019. a esimeses pooles.

Uriini absorbeerivaid abivahendeid sai 2017. aastal kokku 36 985 inimest, kellest oli lapsi ca 5%, tööealisi 10% ning vanaduspensioniealisi 85%. Seega, kuigi tööealiste ja laste sihtrühma käesolev muudatus ei puuduta, mõjutab muudatus positiivselt enamikku uriini absorbeerivaid abivahendeid saanutest ehk 85% kasutajatest.

Vastava erisuse laiendamise eesmärk on kergendada inimeste jaoks abivahendite kättesaadavust, vähendada halduskoormust ja korrastada tõendite väljastamist, võttes aluseks tõendi kohustuse lisandväärtuse ning asjaolu, kas ja mis ulatuses võib abivahendi vajadus muutuda. Uriini absorbeerivate abivahendite puhul võib abivahendite vajaduses toimuda vähesel määral muutusi, kuid vajadus on üldjuhul pöördumatu.

Muudatusega vähendatakse väljastatavate tõendite hulka ning seeläbi ka perearstide, eriarstide ja rehabilitatsioonimeeskondade töökoormust.

Määruse § 1 punktiga 6 täiendatakse määruse § 8 lõiget 1 nii, et ka õed, kes saavad abivahendi vajaduse tuvastamise õiguse 1. juulist 2019. a, võivad väljastada tõendi kuni 2020. aasta 1. jaanuarini lihtsustatud korras ehk ISO-koodi asemel võivad märgitud abivahendi nimetuse või kirjelduse, mis võimaldab ettevõttes abivahendi ISO-koodi täpsusega kindlaks määrata.

Määruse § 1 punktidega 7–9 nähakse ette määruse lisa asendamine uue lisaga. Kuna määruse lisas tehtavad erineva sisuga muudatused jõustuvad erineval ajal, esitatakse muutmise määruse kolm lisa versiooni, mis jõustuvad vastavalt 1. jaanuaril 2019. a, 1. juulil 2019. a ja 1. jaanuaril 2020. a.

1. jaanuaril 2019. a jõustuvate muudatustega on võrreldes varasema määruse lisaga tehtud järgmised muudatused abivahendite gruppide kaupa:

Ortoosid ja proteesid

ISO-koodi 06.12.03 (tallatoed) grupis muudetakse senine piirliimi arvestus aasta asemel kalendriaastapõhiseks. Nimetatud ettepaneku on esitanud abivahendite ettevõtted, samuti on jõudnud SKA-ni inimeste tagasiside tallatugede piirkoguse senise arvestuse keerukuse kohta. SKA on praegust arvestust analüüsinud ja leidnud, et selgema korralduse ja inimestele paindlikuma tallatugede kompenseerimise huvides on praegu kehtivat korraldust mõistlik muuta nii, et senise aastapõhise arvestuse asemel hakatakse edaspidi arvestama piirkogust kalendriaasta põhjal.

Muudatus ei too kaasa negatiivseid mõjusid eelarvele, kuna tervikuna tallatugede kompenseeritav kogus aasta kohta ei kasva.

ISO-koodidele 06.18.00.01 (lamineeritud hülss) ja 06.18.00.02 (silikoonhülss) lisatakse nimetuse lõppu täpsustus „ülajäsemele“. Täpsustus muudab arusaadavamaks, et nimetatud ISO-koodide alt kompenseeritakse hülssse ülajäsemele. Seni kehtinud regulatsiooni ajal on see teatud juhtudel segadust tekitanud. Muudatus lihtsustab ettevõtete tööd ja SKA-I tehingute kontrollimist. Muudatus ei mõjuta eelarvet.

ISO-koodide 06.24.09.04 (sääreproteesid – aktiivsusgrupp IV), 06.24.12.04 (põlveproteesid – aktiivsusgrupp IV) ja 06.24.15.04 (reieproteesid – aktiivsusgrupp IV) puhul täpsustatakse, millist õigustatud isikut on mõeldud tööturul ja õppes osalejate all. Vastavalt määruse lisas sätestatule on eelnimetatud abivahendite puhul õigus tasu maksmise kohustuse ülevõtmisele isikul, kes tõendi väljastamise hetkel osaleb tööturul või õppes. Nende tingimuste eesmärk on olnud võimaldada tööturul ja õppes aktiivsetele inimestele suurema aktiivsuse ja sellest tulenevalt üldjuhul ka kõrgema piirhinnaga tooteid. Need tingimused ei tähenda, et isik, kes ei osale tööturul või õppes, jääks abivahendist ilma, vaid ta saab väiksema aktiivsuse ja piirhinnaga toote. Kuna määruse rakendamisel on tekkinud küsimusi, keda mõeldakse tööturul ja õppes osalejana, siis käesoleva muudatusega lisatakse vastavad täpsustused. Tööturul osalejana mõeldakse isikut, kes on kantud töötamise registrisse või on Eesti Töötukassas töötuna või töötajana registreeritud. Õppes osalemise puhul lähtutakse edaspidiselt sellest, et isik omandab alus-, põhi-, kesk- või kõrgharidust. Seejuures alushariduse omandamisel käsitletakse võrdselt nii neid lapsi, kes käivad lasteaias kui ka neid, kes lasteaias ei käi, kuna alusharidust omandatakse põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Perekondlikku kasvatust toetavad ja täiendavad koolieelsed lasteasutused. Tegu on täpsustusega, millest seni on regulatsiooni rakendamisel lähtutud.

Ühtlasi asendatakse sõnad „tõendi väljastamise hetkel“ sõnadega „teingu tegemise hetkel“. Muudatus viiakse sisse, kuna tõend väljastatakse üldjuhul pikemaks ajaks ning inimese hõives või õppes osalemine võib vahepeal muutuda. Ühtlasi on üha enam neid abivahendite gruppe, mille puhul kordustõendi vajadust enam ei ole. Muudatus arvestab rohkem konkreetset ajahetket inimeste vajadustega.

ISO-koodidele 06.24.41.01 (lamineeritud hülss) ja 06.24.41.02 (silikoonhülss) lisatakse nimetuse lõppu täpsustus „alajäsemele“. Täpsustus muudab arusaadavamaks, et nimetatud ISO-koodide alt kompenseeritakse hülssse alajäsemele. Seni kehtinud regulatsiooni ajal on see teatud juhtudel tekitanud segadust. Muudatus lihtsustab ettevõtete tööd ja SKA-I tehingute kontrollimist. Muudatus ei mõjuta eelarvet.

Enesehoolde- ja kaitseabivahendid

ISO-koodi 09.21 (naha kaitse ja puhastamise vahendid) grupis muudetakse piirlimiidi arvestust. Senine mahuühikupõhine arvestus asendatakse piirhinna ulatuses arvestusega. Määruse lissasse piirlimiidi lahtrisse lisatakse sõnad „kogus piirhinna ulatuses“. Muudatus annab inimesele võimaluse soetada endale sobiva suurusega toode ning lihtsustab ettevõttel teingu tegemist ja SKA-I aruannete kontrollimist.

Muudatusel ei ole negatiivset mõju eelarvele, pigem võib eeldada positiivset mõju, kuna isikul on võimalus osta määruses kehtestatud piirhinnaga suurem toode, mistõttu ei soetata abivahendit iga kuu. Võimalikku negatiivset mõju eelarvele vähendab ka paralleelne muudatus, millega piiritletakse vajaduspõhiselt täpsemini hüvitatavate toodete gruppi. Muudatus ei eelda SKA-le infosüsteemide arendust.

ISO-koodi 09.24 (uriini eritumist suunavad abivahendid) grupis muudetakse tõendi kasutuse ulatust ning edaspidi laieneb ISO-koodile 09.24 antud tõend ka ISO-koodi 09.27 grupile, kuna tegemist on koos kasutatavate abivahenditega. Sellest tulenevalt laieneks kateetrite tõend ka uriini kogujatele. Muudatusega vähendatakse spetsialistide koormust tõendite väljastamisel ning

inimeste jaoks bürokraatiat. Eelarvelist lisakulu ei kaasne, sest ka varem on inimestel olnud õigus mõlemaid tooteid saada, kuid nimetatud muudatus vähendab spetsialistide töökoormust ja vähendab kliendi jaoks bürokraatiat.

ISO-koodide 09.30.18 (täiskasvanute ühekordsed sidemed) ja 09.30.21 (täiskasvanute ühekordsed mähkmed) puhul tehakse muudatus, mille kohaselt oleks koodi 09.30.18 all kõik need täiskasvanute pidamatustooted, mis on imavusega kuni 599 ml, ja koodi 09.30.21 all oleksid kõik täiskasvanute suurema imavusega tooted. Muudatus tehakse, et tagada riigipoolse soodustusega müügittehingute selgem infovahetus mähkmeid müüvate ettevõtete vahel. Imavuse järgi ISO-koodide eristamine võimaldab isikliku abivahendi kaardil eristavalt näidata, kas inimene on teinud tehingud uriini absorbeerivate abivahenditega, mille piirlimiit on edaspidi 80 tükki kuus või 120 tükki kuus. Kuna kaardil on abivahendi nimetuse märkimiseks mõeldud lahter väga väike, ei mahu sinna lisama konkreetse toote imavust ning järgmine ettevõtte ei tea, kas piirlimiit ühes kuus on juba täis või mitte. Eelnevalt kirjeldatud muudatusega on võimalik selgelt eristada, millise piirlimiidi ulatuses on tehinguid tehtud.

Muudatusega on võimalik lihtsustada ka SKA tööd müügittehingute kontrollimisel. Kuna õigustatuses nimetatud abivahenditele (mähkmed) muudatusi ei tehta, siis uriini absorbeerivaid abivahendeid saavate inimeste ring ei laiene ning eelarvelist lisakulu muudatusega ei kaasne.

ISO-koodi 09.30 (uriini absorbeerivad abivahendid) puhul suurendatakse piirlimiiti 120 tüki kuus. Piirlimiidi suurendamise vajadus tuleneb asjaolust, et praegused kogused ei vasta inimeste tegelikele vajadustele, mida on näidanud ka kasvanud erimenetluste arv piirlimiidi suurendamiseks. 2017. aastal oli mähkmete puhul kokku ca 700 erimenetluste taotlust piirlimiidi suurendamiseks. Uue piirlimiidi määramisel on lähtutud 2012. a välja antud omasteholdajate käsiraamatust, milles on välja toodud, et õige imavusega mähe ei tohi uriini läbi lasta ja peaks vastu pidama umbes 8 tundi. Sellest tulenevalt on normaalne mähkmekulu kolm mähet ööpäevas ning u 90 tükki kuus. Samas toovad erinevad tootjad välja keskmiseks mähkmete vahetamise sageduseks ööpäevas 4–6 korda, mis teeb 120–180 mähet kuus. Seetõttu on aluseks võetud kesktüüpi piirlimiidi kehtestamisel 120 tüki kuus, mis arvestab nii omasteholdajate kui tootjate poolt väljatoodud.

Uriini absorbeerivate abivahendite piirlimiitide suurendamise mõju eelarvele kokku on 939 518 eurot, millest laste puhul 104 184 eurot, vanaduspensioniealiste puhul 715 336 eurot ja tööealiste puhul 119 998 eurot. Muudatus mõjutab ca 7539 inimest, kes hinnanguliselt hakkavad kasutama seni kehtinud maksimaalsest piirlimiidist suuremat mähkmete hulka.

ISO-koodi 09.30.00 (imavad aluslinad, v.a pestavad aluslinad) puhul suurendatakse piirlimiiti 10 tüki kuus 30 tüki kuus. Imavate aluslinade piirlimiidi suurendamise vajadus tuleneb asjaolust, et praegused kogused ei vasta inimeste tegelikele vajadustele, mida on näidanud ka kasvanud erimenetluste arv piirlimiidi suurendamiseks. Imavate aluslinade piirlimiidi suurendamine kuni 30 tüki ühes kalendrikuus tekitab abivahendite eelarvele täiendavat kulu SKA hinnangute kohaselt 222 325 eurot aastas.

ISO-koodi 09.30 (uriini absorbeerivad abivahendid) grupis luuakse eraldi uus 6-kohaline ISO-kood 09.30.45 (pestavad aluslinad). Seni on pestavad aluslinad olnud kompenseeritavad ISO-koodi 09.30.00 (imavad aluslinad) seest. Seega on nii ühekordsed kui ka pestavad ehk korduvkasutatavad aluslinad olnud reguleeritud võrdsete tingimustega, samas kui pestavaid aluslinu on tootja hinnangul võimalik pesta kuni 300 korda. Eraldi ISO-kood võimaldab imavate ja pestavate aluslinade hüvitamist reguleerida erinevate tingimustega ning määrata eraldi piirlimiit kuus. Eraldi ISO-kood lihtsustab ka tehingute kontrolli SKA-s. Pestavatele aluslinadele kehtestatakse piirmääraks 50%, piirlimiit kuus 2 tükki ning piirhinnaks 23 eurot. Seni kehtinud piirkoguse vähendamine 10 tüki kuus 2 tüki kuus tuleneb tootja seatud kasutusajast kuni 300 pesemiskorda.

2018. a I poolaastal on pestavaid linu kokku ostnud 859 inimest, mille eelarveline kulu riigile on olnud 18 440 eurot. Rohkem kui kaks pestavat aluslina on 2018. a I poolaastal ostnud 154 inimest ning riigieelarvele on kulu nende toodete eest olnud 9670 eurot. Samas on vastavalt tootja

kirjeldusele üle kahe pestava aluslina ostmine kuus põhjendamatu. Pestavate aluslinade piirlimiidi vähendamisel kahe tükini kuus on hinnanguline eelarve kokkuhoid 19 340 eurot.

Liikumise abivahendid

ISO-koodide 06.24.09.04 (sääreproteesid – aktiivsusgrupp IV), 06.24.12.04 (põlveproteesid – aktiivsusgrupp IV) ja 06.24.15.04 (reieproteesid – aktiivsusgrupp IV) puhul täpsustatakse, millist õigustatud isikut on mõeldud tööturul ja õppes osalejate all. Vastavalt määruse lisas sätestatule on eelnimetatud abivahendite puhul õigus tasu maksmise kohustuse ülevõtmisele isikul, kes tõendi väljastamise hetkel osaleb tööturul või õppes. Nende tingimuste eesmärk on olnud võimaldada tööturul ja õppes aktiivsetele inimestele suurema aktiivsuse ja sellest tulenevalt üldjuhul ka kõrgema piirhinnaga tooteid. Need tingimused ei tähenda, et isik, kes ei osale tööturul või õppes, jääks abivahendist ilma, vaid ta saab väiksema aktiivsuse ja piirhinnaga toote. Kuna määruse rakendamisel on tekkinud küsimusi, keda mõeldakse tööturul ja õppes osalejana, siis käesoleva muudatusega lisatakse vastavad täpsustused. Tööturul osalejana mõeldakse isikut, kes on kantud töötamise registrisse või on Eesti Töötukassas töötuna või töösijjana registreeritud. Õppes osalemise puhul lähtutakse edaspidiselt sellest, et isik omandab alus-, põhi-, kesk- või kõrgharidust. Seejuures alushariduse omandamisel käsitletakse võrdselt nii neid lapsi, kes käivad lasteaias kui ka neid, kes lasteaias ei käi, kuna alusharidust omandatakse põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Perekondlikku kasvatust toetavad ja täiendavad koolieelsed lasteasutused. Tegu on täpsustusega, millest seni on regulatsiooni rakendamisel lähtutud.

Ühtlasi asendatakse sõnad „tõendi väljastamise hetkel“ sõnadega „teingu tegemise hetkel“. Muudatus viiakse sisse, kuna tõend väljastatakse üldjuhul pikemaks ajaks ning inimese hõives või õppes osalemine võib vahepeal muutuda. Ühtlasi on üha enam neid abivahendite gruppe, mille puhul kordustõendi vajadust enam ei ole. Muudatus arvestab rohkem konkreetsel ajahetkel inimeste vajadustega.

ISO-koodi 12.27.07.00 (kärud) puhul tõstetakse üüri piirhinda, kuna enamik 2018. a I poolaasta jooksul kärü üüri tehtud tehingutest ületas piirhinda. Tulenevalt asjaolust, et enamik tehinguid on ületanud piirhinda, on kasvanud erimenetluste taotluste arv piirhinna tõstmiseks (2018. a I poolaastal 13 erimenetluse taotlust, 2017. aastal kokku 33 taotlust). Tagamaks abivahendite paindlik kättesaadavus ja vähendamaks erimenetluste arvu ning võttes arvesse SHS § 50 lõike 2 nõuet, et vähemalt 2/3 müüdavatest või üüritavatest toodetest peaks olema piirhinnas, tõstetakse kärude üüri piirhind 86 eurolt 145 euroni ühes kuus. Kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga tehinguid 1269, millest 711 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on SKA andmetel 67 971 eurot.

ISO-koodi 12.27.07.01 (toaraam) puhul tõstetakse üüri piirhinda, kuna enamik 2018. a I poolaasta jooksul toaraami üüri tehtud tehingutest ületas piirhinda. Tulenevalt asjaolust, et enamik tehinguid on ületanud piirhinda, on kasvanud erimenetluste taotluste arv piirhinna tõstmiseks (2018. a I poolaastal 13 erimenetluse taotlust, 2017. aastal kokku 21 taotlust). Tagamaks abivahendite paindlik kättesaadavus ja vähendamaks erimenetluste arvu ning võttes arvesse SHS § 50 lõike 2 nõuet, et vähemalt 2/3 müüdavatest või üüritavatest toodetest peaks olema piirhinnas, tõstetakse toaraamide üüri piirhind 37 eurolt 38 euroni ühes kuus. Kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga tehinguid 502, millest 80 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on SKA andmetel 1642 eurot.

ISO-koodi 12.27.07.02 (õueraam) puhul tõstetakse üüri piirhinda, kuna enamik 2018. a I poolaasta jooksul õueraami üüri tehtud tehingutest ületas piirhinda. Tulenevalt asjaolust, et enamik tehinguid on ületanud piirhinda, on kasvanud erimenetluste taotluste arv piirhinna tõstmiseks (2018. a I poolaastal 2 erimenetluse taotlust, 2017. aastal kokku 3 taotlust). Tagamaks abivahendite paindlik kättesaadavus ja vähendamaks erimenetluste arvu ning võttes arvesse SHS § 50 lõike 2 nõuet, et vähemalt 2/3 müüdavatest või üüritavatest toodetest peaks olema piirhinnas, tõstetakse õueraamide üüri piirhind 55 eurolt 73 euroni ühes kuus. Kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga

tehinguid 92, millest 8 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on SKA andmetel 644 eurot.

ISO-koodi 12.36.03 (lingtõstukid) puhul tõstetakse üüri piirhinda, kuna enamik 2018. a I poolaasta jooksul lingtõstuki üüri tehtud tehingutest ületas piirhinda. Tulenevalt asjaolust, et enamik tehinguid on ületanud piirhinda, on kasvanud erimenetluste taotluste arv piirhinna tõstmiseks. Tagamaks abivahendite paindlik kättesaadavus ja vähendamaks erimenetluste arvu ning võttes arvesse SHS § 50 lõike 2 nõuet, et vähemalt 2/3 müüdavatest või üüritavatest toodetest peaks olema piirhinnas, tõstetakse lingtõstukite üüri piirhind 42,6 eurolt 51 euronni ühes kuus. Kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga tehinguid 223, millest 109 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on SKA andmetel 3000 eurot.

ISO-koodi 12.39 (orienteerumise abivahendid) grupi alla lisatakse uus kompenseeritav abivahend ja sellele vastav 6-kohaline kood 12.39.00 (juhtkoer). Praegu puudub Eestis nägemispuudega isikutel võimalus saada riiklikust süsteemist soodustingimustel enda kasutusse juhtkoer. See tähendab, et kuna juhtkoerte teenus ei ole riiklikult koordineeritud, ei ole tagatud juhtkoerte kättesaadavus abivajajatele ega juhtkoerte koolitamise jätkusuutlikkus. Kuna nõudlus juhtkoerte järele on suur, siis esimese sammuna alustati 2018. aastal kaheaastase katseprojektiga, kus tööealistele nägemispuudega inimestele võimaldatakse teatud tingimustel juhtkoera taotleda. Sellest katseprojektist ei ole võimalik toetada vanaduspensioniealistele juhtkoerte saamist. Samas on selles sihtrühmas inimesi, kes on varem juhtkoera saanud (nt Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu – lõpetab tegevuse tõenäoliselt 2019. aastast) ning vajavad oma elukorraldusest ja toevajadusest lähtuvalt uut koera ka vanaduspensionieas. Et parandada nägemispuudega vanaduspensioniealiste olukorda ja võimaldada ka neile juhtkoeri, lisatakse käesoleva määruse muudatusega 2019. aastast juhtkoerte teenus riiklikku abivahendite süsteemi. 2018. aastal alustatud katseprojekt on esmased tulemused ja andmed andnud, et koostada juhtkoerte teenusekirjeldus ning lisada juhtkoerad ühe osana abivahendite süsteemi.

Juhtkoerte teenus sisaldab juhtkoerte kasvatust, väljaõpet, kokkuõpet ja iga-aastaseid veterinaaruuringuid ning õppepäevi kuni juhtkoera töö lõpuni. Teenus algab, kui juhtkoera taotleja pöördub kirjalikult teenuseosutaja poole. Seejärel peavad osapooled kohtuma, et täita vajalikud dokumendid. Taotleja edastab taotluse ja juhtkoera treeneri kinnituskirja SKA-sse, kus nende dokumentide põhjal hinnatakse juhtkoera saamise õigust ja vajadust. SKA teavitab taotlejat kirjalikult otsusest ja positiivse otsuse korral saab taotleja edastada otsuse teenuseosutajale. Seejärel algab juhtkoera väljaõpe ning taotleja peab ootama, kuni tema jaoks koolitatud koer on valmis kokkuõppeks. Kui koer on läbinud edukalt juhtkoera väljaõppe ja taotlejaga kokkuõppe, sõlmivad teenuseosutaja ja taotleja tähtajatu kasutuslepingu, mille abil on reguleeritud osapoolte õigused ja kohustused. Juhtkoera kasutajaks saab taotleja, kuid juhtkoer jääb teenuseosutaja omandisse.

SKA jätkab koostöös teenuseosutajatega teenuse protsessi kohta jooksvalt andmete kogumist ning vajaduse korral teeb kontrolle kogu teenuse osutamise perioodi vältel. Selle eesmärk on parandada ja vajaduse korral muuta teenuse osutamise põhimõtteid ning teha järelevalvet teenuse osutamise üle, et kindlustada juhtkoera kasutajatele parim teenuse kättesaadavus ja kaitsta juhtkoera heaolu, samuti selleks, et veenduda teenuse osutamiseks eraldatud vahendite sihipärasuses kasutamises.

Ühe juhtkoera kulu kokku 8-aastase kasutusaja peale on 12 925 eurot, mis koosneb järgmisest kulukomponentidest:

- 8175 eurot koera soetus- ja koolituskulu;
- 1250 eurot kindlustus;
- 400 eurot koera täiendõppekulud;
- 700 eurot pensionile mineva koera toetus;
- 2400 eurot veterinaarkulude hüvitamine.

Kulukomponendid on arvestatud 2018. aastal alustatud katseprojekti põhjal. 2019. aastal on planeeritud kompenseerida kaks juhtkoera vanaduspensioniealistele, millest tulenevalt on täiendavad kulud eelarvele ca 20 000 eurot.

Suhtlus- ja teabevahetuse abivahendid

ISO-koodide 22.06.12 (kõrvasisesed kuulmisabivahendid) ja 22.06.15 (kõrvatagused kuulmisabivahendid) alt lõpetatakse analoog-kuulmisabivahendite hüvitamine. Analoogaparaadid on tänapäevases mõistes iganenud tehnoloogiaga. Analoogaparaate ei ole võimalik personaalsetest vajadustest lähtuvalt seadistada, mistõttu on nendega seonduvalt palju probleeme kuulmislanguse kompenseerimisel. Nimetatud kuulmisabivahenditel on olemas ainult n-ö kõvemaks ja vaikssemaks reguleerimise võimalus. Digitaalsed kuulmisabivahendid annavad palju suuremad varieerimise võimalused. Sellisel seisukohal on ka Eesti Audioloogide Selts ning Eesti Vaegkuuljate Liidu esindaja (sotsiaaltöötaja), kes nimetatud sihtrühma pidevalt nõustab. Analoog-kuulmisabivahendite müügistatistika näitab samuti, et huvi analoogtoodete järele on aasta-aastalt vähenenud.

2017. a statistika:

- I aktiivsusgrupi kõrvataguste aparaatide müük kokku 4719 tk, millest analooge 232 tk;
- II aktiivsusgrupi kõrvataguste aparaatide müük kokku 1412 tk, millest analooge 6 tk.

2018. a esimese 8 kuu statistika:

- I aktiivsusgrupi kõrvataguste aparaatide müük kokku 2418 tk, millest analooge 4 tk;
- II aktiivsusgrupi kõrvataguste aparaatide müük kokku 812 tk, millest analooge 0 tk.

Eelarvelist lisakulu ei kaasne või see on vähene, kuna tänapäeval müüdavate digitaalsete kuulmisabivahendite hinnad on muutunud nii palju madalamaks, et need on suurusjärgult samas hinnaklassis ja kättesaadavad ka eelnevalt analooge kasutanud klientidele. Lisaks ostab juba praegu enamik inimesi digitaalseid kuulmisabivahendeid.

ISO-koodide 22.06.12 (kõrvasisesed kuulmisabivahendid) ja 22.06.15 (kõrvatagused kuulmisabivahendid) puhul laiendatakse tõendi kehtivust mõlema ISO-koodi ulatuses. See tähendab, et kui inimesele on väljastatud tõend kõrvasisese kuulmisabivahendi soetamiseks, on tal õigus soetada ettevõttest ka kõrvatagune kuulmisabivahend. Muudatuse vajaduse on tinginud asjaolu, et enamasti selgub kuulmisabivahendi tüüp ettevõttes, mistõttu lihtsustaks antud säte abivahendi soetamist ning vähendaks arstide põhjendamatu koormust. Vajaduse korral on arstil võimalik jätkuvalt tõendile kirjutada info vastunäidustuse kohta, näiteks kui inimesel on kõrvasisese kuulmisabivahendi kasutamine tervislikel põhjustel välistatud.

Eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna eelarve mõistes on tegu pigem tehnilise muudatusega.

ISO-koodide 06.24.09.04 (sääreproteesid – aktiivsusgrupp IV), 06.24.12.04 (põlveproteesid – aktiivsusgrupp IV) ja 06.24.15.04 (reieproteesid – aktiivsusgrupp IV) puhul täpsustatakse, millist õigustatud isikut on mõeldud tööturul ja õppes osalejate all. Vastavalt määruse lisas sätestatule on eelnimetatud abivahendite puhul õigus tasu maksmise kohustuse ülevõtmisele isikul, kes tõendi väljastamise hetkel osaleb tööturul või õppes. Nende tingimuste eesmärk on olnud võimaldada tööturul ja õppes aktiivsetele inimestele suurema aktiivsuse ja sellest tulenevalt üldjuhul ka kõrgema piirhinnaga tooteid. Need tingimused ei tähenda, et isik, kes ei osale tööturul või õppes, jääks abivahendist ilma, vaid ta saab väiksema aktiivsuse ja piirhinnaga toote. Kuna määruse rakendamisel on tekkinud küsimusi, keda mõeldakse tööturul ja õppes osalejana, siis käesoleva muudatusega lisatakse vastavad täpsustused. Tööturul osalejana mõeldakse isikut, kes on kandnud töötamise registrisse või on Eesti Töötukassas töötuna või tööotsijana registreeritud. Õppes osalemise puhul lähtutakse edaspidiselt sellest, et isik omandab alus-, põhi-, kesk- või kõrgharidust. Seejuures alushariduse omandamisel käsitletakse võrdset nii neid lapsi, kes käivad lasteaias kui ka neid, kes lasteaias ei käi, kuna alusharidust omandatakse põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Perekondlikku kasvatust toetavad ja täiendavad koolieelsed lasteasutused. Tegu on täpsustusega, millest seni on regulatsiooni rakendamisel lähtutud.

Ühtlasi asendatakse sõnad „tõendi väljastamise hetkel“ sõnadega „teingu tegemise hetkel“. Muudatus viiakse sisse, kuna tõend väljastatakse üldjuhul pikemaks ajaks ning inimese hõives või õppes osalemine võib vahepeal muutuda. Ühtlasi on üha enam neid abivahendite gruppe, mille puhul kordustõendi vajadust enam ei ole. Muudatus arvestab rohkem konkreetsel ajahetkel inimeste vajadustega.

ISO-koodi 22.06.21 (implantaadi kõneprotsessor) grupi alla lisatakse uus kompenseeritav toode ja sellele vastav 8-kohaline kood 22.06.21.05 (ajutüve implantaadi kõneprotsessor). Kuulmislangust saab kompenseerida lisaks kuuldeaparaatidele erinevat tüüpi implantaadisüsteemidega. Implantaadisüsteemi valik sõltub kuulmiskahjustuse asukohast ja tüübist. Kuulmisimplantaatide erinevus seisneb selles, kas vastuvõtja on kirurgiliselt implanteeritud sisekõrva (sisekõrvaimplantaat), luusse (luukuulmisimplantaat) või ajutüvele (ajutüve implantaat). Seni kehtivas määruses on loetletud implantaadi kõneprotsessorid ja tarvikud sisekõrva- ja luukuulmisimplantaadi süsteemile. Kuna ajutüve implantaadi kõneprotsessor ja sisekõrvaimplantaadi kõneprotsessor on olemuselt samad tooted ning ajutüve implantaate on vähemalt kolmele Eesti lapsele kuulmise parendamiseks paigaldatud, on põhjendatud ka vastav kõneprotsessor abivahendite loetelusse lisada.

Ajutüve implantaadi kõneprotsessorile kehtestatakse sisekõrvaimplantaadi kõneprotsessoriga sama piirhind ja kasutusaeg. Eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna SKA on nimetatud abivahendi soetamist rahastanud erimenetluste kaudu.

ISO-koodide 22.06.21.04 (hooldusremont) ja 22.06.21.03 (varuosad) puhul täiendatakse näidustuse lahtrit ajutüveimplantaadi kõneprotsessori ISO-koodiga. Täiendus on vajalik. Kuna ajutüveimplantaadi kõneprotsessor lisatakse uue kompenseeritava vahendina abivahendite loetellu, siis on oluline tagada ka nende seadmete hooldus ja varuosad analoogselt sisekõrvaimplantaadi kõneprotsessoriga. Ajutüveimplantaadi kõneprotsessori või selle osade rikke ilmumise korral on samuti vajalik hooldusremont või uute varuosade soetamine. Seni on inimesel olnud võimalik saada seadmele hooldust või varuosa erimenetlustaotlusega. Samas võib erimenetluse protsess aega võtta kuni 30 päeva, kuid teatud juhtudel (nt laste puhul) oleks vaja töökorras implantaadi kõneprotsessorit võimalikult kiiresti.

Kaasnevad kulud on sama tüüpi ja sama suured kui sisekõrvaimplantaadi kasutajatel. Eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna SKA on seni nimetatud abivahendi hooldust ja remonti võimaldanud erimenetluse kaudu.

ISO-koodide 22.06.21.03 (varuosad) ja 22.06.21.04 (hooldusremont) puhul lisatakse näidustuse lahtrisse täiendava selgitusena, et varuosad ja hooldusremonti võimaldatakse ka inimesele, kes on saanud implantaadi ja kõneprotsessori Eesti Haigekassa rahastusel. Esmase luukuulmis- või sisekõrvaimplantaadi (ka ajutüveimplantaadi) süsteemi (implantaat ja kõneprotsessor) rahastab Eesti Haigekassa. Seni on kehtivas määruses näidustuse lahtris selgitus, et implantaadile ja kõneprotsessorile saab varuosad ja hooldust taotleda inimene, kes on teinud tehingu koodiga 22.06.21.01 (sisekõrvaimplantaadi kõneprotsessor) või 22.06.21.02 (luukuulmisimplantaadi kõneprotsessor) abivahendiga. Peale esmase implantaadisüsteemi saamist ei ole tehtud abivahendite süsteemi ja kehtiva regulatsiooni mõistes vajalikku tehingut ega vastata näidustusele, mis võimaldaks koodide 22.06.21.03 (implantaadi kõneprotsessori varuosad) ja 22.06.21.04 (implantaadi kõneprotsessori hooldusremont) alusel riigipoolse soodustusega tehingut teha. Samas on sisekõrvaimplantaadi või luukuulmisimplantaadi kõneprotsessor juba kasutusel ning vajadus tagavaraosade ja hooldusremondi järele olemas.

Eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna SKA on seni implantaatide ja kõneprotsessorite hooldust ja remonti võimaldanud eespool kirjeldatud juhtudel erimenetluse kaudu.

ISO-koodidega 18.06.06 (lugemis- ja töövalgustid), 22.03.03 (valgusfiltrid), 22.03.12 (binoklid ja teleskoobid), 22.12.12 (punktkirjavarustus), 22.12.15 (punktkirja kirjutusmasinad), 22.18.03.01 (daisypleierid), 22.18.03.02 (hääljuhendavad diktofonid), 22.39.04 (arvuti ekraanis suurendustarkvara), 22.39.05 (punktkirjakuvarid), 22.39.07 (tekstituvastustarkvara), 22.39.12 (arvuti ekraanilugemise tarkvara), 22.39.00 (tarkvara uuendus) abivahendite vajaduse tuvastajate ringi laiendatakse ning eelnimetatud nägemisabivahendite vajadust saab edaspidi tuvastada ka perearst. Seni on inimesed nende abivahendite vajaduse määramiseks pidanud lisaks perearsti vastuvõtule minema ka silmaarsti vastuvõtule. Vastava ettepaneku lisada ka perearst vajaduse tuvastajate ringi on teinud Eesti Pimedate Liit, kelle hinnangul ei eelda nimetatud abivahendite vajaduse tuvastamine silmaarsti eriteadmisi. Perearstide vajaliku ettevalmistuse ja

valmisoleku kohta on küsitud tagasisidet Eesti Perearstide Liidult, kes on andnud sellekohase kinnituse.

Täiendavaid kulusid abivahendite eelarvele ei kaasne. Samas vähendab muudatus inimeste jaoks bürokraatiat ning eriarstide töökoormust tõendite väljastamisel.

Abivahendite määruse lisas läbivalt tehtavad muudatused

Abivahendite määruse lisas luuakse eraldi tulp ehk infoväli selliste abivahendite kohta, mis on otseselt seotud hooldusteenuse osutamisega või teenuse osutamiseks kasutatava hoonega. Tegu on muudatusega, mis on seotud SHSi muudatusega seaduse § 47 lõike 3 põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Sellest lähtuvalt on vajadus ka käesoleva määruse lisas kindlaks määrata abivahendid, mis on otseselt seotud hooldusteenuse osutamisega või teenuse osutamiseks kasutatava hoonega. Selleks luuakse eraldi tulp ja pannakse vastavate abivahendite juurde sellekohane märge. Sellest tulenevalt ei laiene õigus riigi osaluse kompenseerimise saamiseks selliste abivahendite osas, mis vastavad järgmistele põhimõtetele:

- Abivahendid, mis hõlbustavad eelkõige hooldaja tööd, mitte inimese iseseisvat toimetulekut. Sellisteks toodeteks on näiteks libistamislaud ja -matid, libilind, tõsterihmad ja -rakmed, lingtõstukid, lingtõstuki kehatoed. Tõstukite, libilindade jms hooldatava liigutamist abistavate toodete kasutamine on otseselt seotud hooldaja füüsilise tervise hoidmisega ning tõhusate hooldajate ja hooldatavate säästvate hooldustoimingute tegemisega. Näiteks pole mõeldav olukord, kus hooldaja peab ilma abistavate vahenditeta aitama ratastooli, viima pesema või söötma inimest, kes iseseisvalt pole võimeline end pöörama, istuma, tõusma jne. Ka erinevaid ergonomilisi võtteid kasutades on hooldamine füüsiliselt raske töö ning mõjutab hooldaja tervist. Seega on teenuseosutaja kohustus tagada oma töötajatele nende tööks vajalikud tervist kaitsvad vahendid, milleta pole inimväärne hooldustoimingute tegemine võimalik. Vahendid, mis võimaldavad osutada asutusepõhist hooldusteenust või lihtsustavad selle osutamist, on teenuseosutaja korraldada ja tagada.
- Abivahend, mis on seotud teenuse osutamiseks kasutatava hoone turvalisuse või sellele ligipääsetavuse tagamisega. Turvalisusega seotud toodeteks on näiteks mittelibisevad alused ja keskkonnahäiresüsteemid. Hoolekandeesutused peavad olema liikumispiirangutega inimestele ligipääsetavad. Ligipääsetavuse nõuetega arvestamine hoolekandeesutuse loomisel on toodud välja ka ehitusseadustikus. Nimelt tuleb ehitusseadustiku § 11 lõike 2 punkti 8 kohaselt rajatavate ehitiste puhul arvestada asjakohasel juhul puuetega inimeste erivajadustega. Kuna tegu on hoolekandeesutusega, on puudega inimeste erivajadustega arvestamine kindlasti asjakohane. Ehitusseadustiku § 7 sätestab, et ehitist tuleb projekteerida ja ehitada ning korras hoida hea tava kohaselt. Seega, kuigi praegu ei ole kehtivat konkreetsete ligipääsetavuse nõuetega määrust, tuleb vastavalt ehitusseadustiku §-le 7 rakendada head tava, mis praegusel juhul on varem kehtinud regulatsioon, kuna uut regulatsiooni ei ole kehtestatud. Sama eesmärk on reguleeritud ka SHS-is väljaspool isiku kodu osutatava üldhooldusteenuse kirjelduses. Kui teenuseosutaja ei ole selle vajadusega arvestanud, tuleb teenuseosutajal leida alternatiivsed võimalused olukorra lahendamiseks. Ligipääsetavusega seotud toodeteks on näiteks kaasaskantav kaldtee.
- Abivahend, mis on vajalik hooldusteenust kasutavale isikule hügieenitoimingute tegemise tagamiseks, välja arvatud ühekordseks kasutamiseks mõeldud abivahend. Hügieenitoimingute tegemise tagamise abivahendid on näiteks tualetitool, poti- ja dušitool, potikõrgendus, vanni- ja dušitool, vanni-, duši- ja mähkimislaud, siibrid. Asutusepõhist hooldusteenust osutades tuleb teenuseosutajal arvestada, et teenusesaajate hulgas on valdav hulk inimesi, kes vajavad kõrvalabi hügieenitoimingutes. Selleks peavad hoolekandeesutuse keskkond ja vahendid seda toetama. Seega on elementaarne, et hoolekandeesutus on varustatud hügieenitoimingute tegemiseks vajalike vahenditega. Samas ei pea hoolekandeesutus tagama ühekordseks kasutamiseks mõeldud abivahendeid, sest nende vajadus lähtub konkreetsetest individuaalsusest ning neid ei ole võimalik kasutada rohkemal kui ühel inimesel. Need on eelkõige tooted, mille puhul on teenuseosutajal võimalik konkreetset arvestada hooldusteenusele hinnalisa, mis kohtleks hooldekodus olevat inimest ebavõrdset võrreldes kodu elava inimesega.

- Ühekordseks kasutamiseks mõeldud abivahendid on näiteks uriini absorbeerivad abivahendid ehk mähkmed, keha pesemise või küürimise vahendid, naha kaitse ja puhastamise vahendid.
- Abivahend, mis on ette nähtud rahvatervise seaduse alusel kehtestatud määruses ohutu ja tervist toetava teenuse osutamiseks, või abivahend, mis asendab teenuse osutamiseks ette nähtud toodet või vahendit, kui see vastab paremini hooldusteenust kasutava isiku vajadustele. Need on abivahendid tagamaks, et teenuse osutamine oleks ohutu ja turvaline ning on selleks eraldi nõuetena ette nähtud teenuse osutamiseks vajalike vahenditena ehk teenuseosutajal peavad need vahendid olema olemas juba teenuse osutamist alustades. Nende vahendite kulu peab sisalduma baasteenuse hinnas ja see ei tohi olla täiendavalt inimeselt juurde küsitav. Samuti peab teenuseosutaja asutusepõhist hooldusteenust osutades arvestama, et teenusesaajate hulgas on suur hulk inimesi, kes oma tervisliku seisukorra tõttu vajavad toetavat keskkonda. Seega peavad rahvatervise seaduse alusel kehtestatavates nõuetes ette nähtud tooted selle printsiibiga arvestama. Juhul kui nõuetes ette nähtud tooteks on vaja kasutada abivahendit, kuna see vastab paremini hooldusteenust kasutava isiku vajadustele, tuleb abivahend tagada teenuseosutajal teenuse osutamiseks vajaliku toote tagamisena. Sellisteks toodeteks on näiteks voodilaud, valgusti, elektriline voodi, madratsid lamatiste vältimiseks, imavad aluslinad, sh pestavad aluslinad. Nõuded hooldusteenuse sisule ja eesmärgile tulenevad SHS-ist (§-d 20, 100, 102, 103). Hooldusteenuse tervisekaitsenõuded tulenevad rahvatervise seadusest ning selle alusel kehtestatud määrustest (sotsiaalministri 3. aprilli 2002. a määrus nr 58 „Täiskasvanute hoolekandeadutuse tervisekaitsenõuded“ ja sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määrus nr 75 „Tervisekaitsenõuded erihoolekandeteenustele ja eraldusruumile“).
 - Abivahendid, mis on hoone või mööbli külge kinnitatavad ja hõlbustavad asutuses liikumist. Sellised abivahendid on üldjuhul hoone loomulikud osad, kuna on kinnitatud hoone külge. Nende puhul ei ole mõeldav, et neid hakataks inimestele tagama lähtuvalt individuaalsest vajadusest ja et need oleksid otseselt seotud ühe konkreetse inimesega. Hoone või mööbli külge kinnitatavateks abivahenditeks, mis hõlbustavad asutuses liikumist, on näiteks tugikäepidemed ja tugipuud, hingedega tugipuud, tugikäepidemed, teisaldatavad käsipuud tõusmiseks.

Täiendavalt märgitakse loetelus ära ka SHS § 47 lõikest 3² tulenev erisus, mille kohaselt ei ole riigieelarvest rahastatavat ööpäevaringset erihooldusteenust saavatel isikutel tasu maksmise kohustuse ülevõtmise taotlemise õigust lisaks § 47 lõikes 3¹ nimetatud abivahenditele ka inkontinentsitoodete ning naha kaitse ja puhastamise vahendite eest, mille kulu kaetakse riigieelarve vahenditest teenuse maksumuse hulgas.

1. juulil 2019. a jõustuvate muudatustega on võrreldes varasema määruse lisaga tehtud järgmised muudatused:

Abivahendite määruse lisas täiendatakse vastavalt käesoleva määruse § 1 punktile 4 abivahendite vajaduse tuvastajate ringi ning lisatakse abivahendi vajaduse tuvastajaks ka õde. Vastava jaotuse tegemisel on lähtutud kõikide abivahendite puhul sellest, kas õel on vajalikud eeltingimused abivahendi vajaduse tuvastamiseks, sealhulgas sobivate abivahendite soovitamiseks. Õed saavad õiguse tuvastada järgmiste abivahendite vajadust: istmepadjad ja muud tooted lamatiste vältimiseks, madratsid lamatiste vältimiseks, söögipööl, sukajalgatõmbaja, tualetitoolid, potikõrgendused, tualettpaberitangid, siibrid, püsikateetrid, ühekordsed põiekateetrid, peenise katted, uriini absorbeerivad abivahendid, vann- ja dušitoolid, vann-, duši- ja mähkimislaudad, ühe käega käsitletavad käimisabivahendid, kahe käega käsitletavad käimisabivahendid, libistamislaudad ja -matid, teisaldatavad käsipuud tõusmiseks, tõsterihmad ja -rakmed ning haaramistangid.

ISO-koodi 06.33.00 (jalatsid) puhul täpsustatakse määruse lisas, et tegu on toodetega, mis peavad vastama meditsiiniseadme seaduse § 3 lõikele 1 ning kandma CE märki. Ortopeediliste jalatsite puhul on siiani eeldatud, et abivahendite süsteemist kompenseeritavad jalatsid vastavad meditsiiniseadme seadusele ja seega on neile omistatud CE märk, kuid tehingute kontroll on

näidanud, et ortopeediliste jalatsite müügil on sagenenud nende toodete hulk, millel puudub CE-märgis ning tegu on pigem tavajalatsiga sarnaneva tervisejalatsiga. CE-märgistusega jalanõude puhul on tootja toonud välja nende otsese meditsiinilise eesmärgi (nt alajäseme haavanditega klientidele, lampjalgsuse süvenemise ennetamiseks jne) ning need vastavad kindlatele nõuetele (väited tulenevad kliinilisest hinnangust ja riskianalüüsist). Kui tootja on tootele määranud eesmärgi ning omistanud sellele CE-märgise, on ta kohustatud tagama ka selle toimimise (ehk tootja vastustab seatud eesmärgi täitmise ja ohutuse eest). Määruse loetelust hüvitatavad jalatsid on ette nähtud kindlate probleemide leevendamiseks või süvenemise ennetamiseks. On oluline, et abivahendite süsteemist kompenseeritavad jalatsid oleksid eesmärgipärased ja ohutud. Eespool nimetatud asjaoludest tulenevalt ei täida CE-märgistusega jalatsid määruses sätestatud eesmärki. Ühtlasi on ortopeediliste jalatsite puhul tegu meditsiiniseadmega, mis vastavalt meditsiiniseadme seadusele peavad olema varustatud CE-märgisega. Juhul kui tegu on siiski meditsiiniseadmega, kuid see ei ole varustatud CE-märgisega, siis sellise toote levitamine on lubatud alles siis, kui tootja on nõuded täitnud. Sihtotstarbe omistab tootele ainult tootja.

Eelarvelist lisakulu ei eeldata, kuna ka varem on neid tooteid inimestele põhjendatud vajaduse korral kompenseeritud. Pigem võib eeldada, et toimub jalatsitele planeeritud eelarvekulude vähenemine, sest inimesed on tihtipeale huvitatud ilma CE-märgiseta tervisejalatsite soetamisest, kuna nende välimus on tavapärane ning riik kompenseerib suure osa jalatsite soetushinnast.

Muudatus jõustub 1. juulil 2019. a andmaks abivahendi müügiga tegelevatele ettevõtetele piisav ettevalmistuse aeg muudatusega arvestamiseks. Ülemineku aeg on vajalik, kuna hoolimata asjaolust, et abivahendite süsteemist kompenseeritavad jalatsid peaksid vastama ka täna juba meditsiiniseadme seadusele ja seega olema neile omistatud CE märk, siis kuna SKA ei ole seda nõuet süsteemselt kontrollinud on nõude mittetäitmine kujunenud osaliselt praktikaks ja teenuseosutajad sellega arvestanud.

1. jaanuaril 2020. a jõustuvate muudatustega on võrreldes varasema määruse lisaga tehtud järgmised muudatused:

Abivahendite määruse lisas luuakse eraldi tulp ehk infoväli abivahendispetsialisti kutsega võrdustatud spetsialistide kohta. Muudatus on seotud SHS § 55 lõikega 2, mis kohustab abivahendi müüjat või üürijat tagama ettevõtte igas müügipunktis vähemalt ühe sellise spetsialisti olemasolu, kellel on kutseseaduse alusel välja antud abivahendispetsialisti kutse, või sellise spetsialisti olemasolu, kellel on abivahendi müümiseks või üürimiseks sobiv kvalifikatsioon ja vajalik ettevalmistus. Seega on käesoleva muudatuse puhul tegu rakendusliku muudatusega, millega määratakse abivahendite kaupa loetelu spetsialistide kohta, kellel ei ole kutseseaduse alusel välja antud abivahendispetsialisti kutset, kuid kellel on abivahendi müümiseks või üürimiseks sobiv kvalifikatsioon ja vajalik ettevalmistus. Vastava loetelu loomise volitus tuleneb SHS § 55 lõikest 2¹. Abivahendispetsialisti kutsega võrdustatud spetsialistide loetelu ja jaotuse aluseks seotult abivahenditega on võetud spetsialistide õppekavad ning nende põhjal saadud teadmised abivahendite valdkonnas. Abivahendispetsialisti kutsega võrdustatud spetsialistideks seotult konkreetsete abivahenditega saavad apteeker, proviisor, füsioterapeut, tegevusterapeut, optometrist ja audioloog. Nimetatud spetsialistid saavad väljastada inimesele ainult neid abivahendeid, millega neile käesoleva määruse lisaga on õigus antud.

Määruse §-s 2 esitatakse määruse jõustumissätted. Määrus jõustub 1. jaanuaril 2019. a. Määruse § 1 punktid 3, 4, 6 ja 8 (õdede tõendi väljastamise regulatsioon) jõustuvad 1. juulil 2019. a. Määruse § 1 punktid 2 ja 9 (abivahendi müügipunktis lubatud spetsialistide loetelu) jõustuvad 1. jaanuaril 2020. a.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

4. Määruse mõjud

Määruses esitatud muudatuste eesmärk on korrastada ja lihtsustada abivahendite hüvitamise süsteemi, et tagada inimestele parem abivahendite kättesaadavus ja vajadustele vastavus. Mõju analüüsimise eesmärk on hinnata, kas ja millisel määral mõjutavad määruses esitatud muudatused riigieelarvet, puuetega inimeste õigusi ning parandavad nende isikute toimetulekut võrreldes kehtiva olukorraga.

Määruses esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju esinemist järgmistes valdkondades: sotsiaalne mõju, mõju majandusele ning mõju riigiasutuste korraldusele, kuludele ja tuludele. Määruses esitatud muudatused ei avalda mõju välissuhetele, kohaliku omavalitsuse asutustele, julgeolekule, regionaalarengule ega elu- ja looduskeskkonnale ning seetõttu ei ole mõju nendes mõjuvaldkondades hinnatud.

Sotsiaalsed mõjud

Määruse muudatusega kaasneb inimestele mitme abivahendi puhul positiivne mõju. Mõju avaldub paremas kättesaadavuses ning nõuete lihtsustamises (nt kordustõendi esitamise kohustus). Kättesaadavust puudutavad nii piirhindade, piirliimitide kui ka piirmäärade tõstmised ning ilma kordustõendi vajadusega kompenseeritavate abivahendite ringi laiendamine. See parandab inimeste toimetulekuvõimet nii koduses kui ka avatud ruumis, mis omakorda suurendab ühelt poolt nende iseseisvust ning teiselt poolt vähendab lähedaste või määratud hooldajate hoolduskoormust. Lisaks suureneb inimeste sotsialiseerumine ning kaasäräkimine ühiskonnas.

Mõju majandusele

Mõju majandusele puudutab eelkõige ettevõtete halduskoormust ning SKA töökoormust. Mõlema puhul saab muudatustega täheldada positiivset mõju.

Muudatusega, millega laiendatakse kordustõendit mittevajavate abivahendite ringi ja täiendatakse abivahendi vajaduse tuvastajate ringi, vähendatakse väljastatavate tõendite hulka ning seeläbi ka perearstide, eriarstide ja rehabilitatsioonimeeskondade töökoormust. Seni on paljude abivahendite (v.a kõneprotsessor, sama aktiivsusgrupi üla- ja alajäsemeprotees, silma- ja rinnaprotees, valge kepp, punktkirjavarustus, punktkirja kirjutusmasin, kalkulaator, helisalvestus- ja heliesitusseade, akustilise signaaliga seade, kellad ja ajanäitajad, arvutite väljundseade, mõõteriistad) saamiseks olnud vaja kordustõendit. Edaspidi ei ole vanaduspensioniealistel uriini absorbeerivate abivahendite puhul kordustõendit vaja.

Perearstide töökoormust abivahendi vajadust tõendavate tõendite väljastamisel vähendab muudatus, millega antakse tõendi andmise õigus edaspidiselt ka õdedele.

Sarnane mõju eriarstidele on muudatusel, millega võimaldatakse nägemisabivahendite vajadust tuvastada lisaks eriarstidele ka perearstidel. See muudatus lihtsustab eriarstide töökoormust seoses tõendite väljastamisega.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele, kuludele ja tuludele

Järgnevalt käsitletakse mõjusid eelarvele. Mõjusid eelarvele ei ole hinnatud nende muudatuste puhul, kus tegu on määruse loetelu sõnastuslike või tehniliste muudatustega.

Muudatus: ISO-koodi 06.12.03 (tallatoed) grupis piirliimiidi arvestuse muutmine aasta asemel kalendriaastapõhiseks.

Mõju: muudatus ei too kaasa negatiivset mõju eelarvele, kuna tervikuna tallatugede kompenseeritav kogus aasta kohta ei kasva.

Muudatus: ISO-koodidele 06.18.00.01 (lamineeritud hülss) ja 06.18.00.02 (silikoonhülss) täpsustuse „ülajäsemele“ lisamine.

Mõju: Muudatus lihtsustab ettevõtete tööd ja SKA-I tehingute kontrollimist. Mõju eelarvele puudub.

Muudatus: ISO-koodide 06.24.09.04 (sääreproteesid – aktiivsusgrupp IV), 06.24.12.04 (põlveproteesid – aktiivsusgrupp IV) ja 06.24.15.04 (reieproteesid – aktiivsusgrupp IV) puhul täpsustamine, millist õigustatud isikut on mõeldud tööturul ja õppes osalejate all.

Mõju: tegu on täpsustusega, millest seni on lähtunud regulatsiooni rakendamisel ning seetõttu mõju eelarvele ei ole.

Muudatus: ISO-koodidele 06.24.41.01 (lamineeritud hülss) ja 06.24.41.02 (silikoonhülss) täpsustuse „alajäsemele“ lisamine.

Mõju: muudatus lihtsustab ettevõtete tööd ja SKA-I tehingute kontrollimist. Mõju eelarvele puudub.

Muudatus: ISO-koodi 06.33.00 (jalatsid) täpsustuse lisamine, et tegu peab olema toodetega, mis vastab CE-märgise nõudele.

Mõju: eelarvelist lisakulu ei eeldata, kuna ka varem on põhjendatud vajadusega inimestele neid tooteid kompenseeritud. Pigem võib eeldada, et jalatsitele planeeritud eelarvekulud vähenevad, sest inimesed on tihti peale huvitatud ilma CE-märgiseta tervisejalatsite soetamisest, kuna nende välimus on tavapärane ning riik kompenseerib suure osa jalatsite soetushinnast.

Muudatus: ISO-koodi 09.21 (naha kaitse ja puhastamise vahendid) grupis piirlimiidi arvestuse muutmine, millega asendatakse senine mahuühikupõhine arvestus piirhinna ulatuses arvestusega.

Mõju: eelarvele negatiivset mõju ei ole, pigem võib eeldada positiivset mõju, kuna isikul on võimalus osta määruses kehtestatud piirhinnaga suurem toode, millest tulenevalt ei soetata abivahendit iga kuu. Võimalikku negatiivset mõju vähendab paralleelne muudatus, millega piiritletakse vajaduspõhiselt täpsemini hüvitatavate toodete gruppi. Muudatus ei eelda SKA-le infosüsteemide arendust.

Muudatus: ISO-koodi 09.24 (uriini eritumist suunavad abivahendid) grupis ISO-koodile 09.24 antud tõendi kasutuse ulatuse laiendamine ka ISO-koodi 09.27 grupile.

Mõju: eelarvelist lisakulu ei kaasne, sest ka varem on inimestel olnud õigus mõlemaid tooteid saada. Muudatus vähendab spetsialistide töökoormust ja kliendi jaoks bürokraatiat.

Muudatus: ISO-koodide 09.30.18 (täiskasvanute ühekordsed sidemed) ja 09.30.21 (täiskasvanute ühekordsed mähkmed) gruppides toodete jaotamine imavuse põhjal.

Mõju: muudatusega on võimalik lihtsustada SKA-s tööd müügitehingute kontrollimisel. Kuna õigustatuses nimetatud abivahenditele (mähkmed) muudatusi ei tehta, ei laiene uriini absorbeerivaid abivahendeid saavate inimeste ring ning eelarvelist lisakulu muudatusega ei kaasne.

Muudatus: ISO-koodi 09.30 (uriini absorbeerivad abivahendid) piirlimiidi suurendamine 120 tüki kuus.

Mõju: uriini absorbeerivate abivahendite piirlimiitide suurendamise mõju eelarvele kokku on 1 942 505 eurot, millest mõju riigieelarvele 1 756 864 eurot ning ESF vahenditele 185 641 eurot. Muudatus mõjutab ca 7539 inimest (lapsi 438, tööealisi 744, vanaduspensioniaalisi 6318), kes hinnanguliselt hakkavad kasutama seni kehtinud maksimaalsest piirlimiidist suuremat mähkmete hulka. Samas võimaldab muudatus tagada eelnimetatud hulgale inimestest nende vajadusest lähtuv ja vajalik mahus teenus. See suurendab inimeste iseseisvust ja võimalust osaleda suuremal määral tööhõives ning vähendab hooldusega kaasnevaid kulusid. Lisaks vähendab muudatus oluliselt erimenetluste arvu ja töökoormust SKA-s, sest 2017. aastal tehti uriini absorbeerivate abivahendite piirlimiidi suurendamiseks ca 700 erimenetluse taotlust. Muudatusega kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest abivahendite teenusele eraldatud vahenditest.

Muudatus: ISO-koodi 09.30.00 (imavad aluslinad, va pestavad aluslinad) piirimiidi suurendamine 30 tüki kuus.

Mõju: muudatus toob kaasa abivahendite eelarvele täiendava kulu SKA hinnangute kohaselt 222 325 eurot aastas. Inimese jaoks vähendab muudatus hooldusega kaasnevaid lisakulusid. Muudatusega kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest abivahendite teenusele eraldatud vahenditest.

Muudatus: ISO-koodi 09.30 (uriini absorbeerivad abivahendid) grupis eraldi uue 6-kohalise ISO-koodi loomine pestavatele linadele ning piirimiidi määramine 2 tükki kuus.

Mõju: 2018. a I poolaastal on pestavaid linu kokku ostnud 859 isikut, mille eelarveline kulu riigile on olnud 18 440 eurot. Rohkem kui kaks pestavat aluslina on 2018. a I poolaastal ostnud 154 isikut ning riigieelarvele kulu kokku nende toodete eest on olnud 9670 eurot. Pestavate aluslinade piirimiidi vähendamisel 2 tüki kuus on hinnanguline eelarve kokkuhoid 19 340 eurot. Muudatusega kaasnevad tulud suunatakse riigieelarvest abivahendite teenusele eraldatud vahenditesse.

Muudatus: ISO-koodide 12.22.03.04 (kahekäeratastoolid – aktiivsusgrupp IV) ja 12.22.09.04 (ühekäeratastoolid – aktiivsusgrupp IV) puhul täpsustamine, millist õigustatud isikut on mõeldud tööturul ja õppes osalejate all.

Mõju: tegu on täpsustusega, millest seni on lähtunud regulatsiooni rakendamisel ning seetõttu mõju eelarvele ei ole.

Muudatus: ISO-koodi 12.27.07.00 (kärud) üüri piirhinna tõstmine 145 euronni ühes kuus.

Mõju: kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga 1269 tehingut, millest 711 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on hinnanguliselt 67 971 eurot. Muudatusega kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest abivahendite teenusele eraldatud vahenditest. Muudatuse tulemusel väheneb erimenetluste arv ja SKA töökoormus sellest lähtuvalt (erimenetluse arv 2017. aastal 33 taotlust ning 2018. aastal I poolaastal 13 taotlust).

Muudatus: ISO-koodi 12.27.07.01 (toaraam) üüri piirhinna tõstmine 38 euronni ühes kuus.

Mõju: kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga 502 tehingut, millest 80 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on hinnanguliselt 1642 eurot. Muudatusega kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest abivahendite teenusele eraldatud vahenditest. Muudatuse tulemusel väheneb erimenetluste arv ja SKA töökoormus sellest lähtuvalt (erimenetluse arv 2017. aastal 21 taotlust ning 2018. aastal I poolaastal 13 taotlust).

Muudatus: ISO-koodi 12.27.07.02 (õueraam) üüri piirhinna tõstmine 73 euronni ühes kuus.

Mõju: kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga 92 tehingut, millest 8 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on hinnanguliselt 644 eurot. Muudatusega kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest abivahendite teenusele eraldatud vahenditest. Muudatuse tulemusel väheneb erimenetluste arv ja SKA töökoormus sellest lähtuvalt (erimenetluse arv 2017. aastal 3 taotlust ning 2018. aastal I poolaastal 2 taotlust).

Muudatus: ISO-koodi 12.36.03 (lingtõstukid) üüri piirhinna tõstmine 51 euronni ühes kuus.

Mõju: kokku tehti 2017. a senise piirhinnaga 223 tehingut, millest 109 jäid piirhinna sisse. Uue piirhinna tulemusel jääb arvestuslikult 2/3 tehingutest edaspidi piirhinna sisse. Negatiivne mõju eelarvele on hinnanguliselt 3000 eurot. Muudatusega kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest abivahendite teenusele eraldatud vahenditest. Muudatuse tulemusel väheneb erimenetluste arv ja SKA töökoormus sellest lähtuvalt (erimenetluse arv 2017. aastal 3 taotlust).

Muudatus: ISO-koodide 22.06.12 (kõrvasisesed kuulmisabivahendid) ja 22.06.15 (kõrvatagused kuulmisabivahendid) alt analoog-kuulmisabivahendite hüvitamise lõpetamine.

Mõju: eelarvelist lisakulu ei kaasne või see on vähene, kuna tänapäeval müüdavate digitaalsete kuulmisabivahendite hinnad on muutunud nii palju madalamaks, et need on suurusjärgult samas hinnaklassis ja need on kättesaadavad ka eelnevalt analooge kasutanud inimestele.

Muudatus: ISO-koodide 22.06.12 (kõrvasisesed kuulmisabivahendid) ja 22.06.15 (kõrvatagused kuulmisabivahendid) tõendi kehtivuse laiendamine mõlema ISO-koodi ulatuses.

Mõju: eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna eelarve mõistes on tegu tehnilise muudatusega.

Muudatus: ISO-koodide 22.06.12.02 (kõrvasisesed kuulmisabivahendid – aktiivsusgrupp II) ja 22.06.15.02 (kõrvatagused kuulmisabivahendid – aktiivsusgrupp II) puhul täpsustamine, millist õigustatud isikut on mõeldud tööturul ja õppes osalejate all.

Mõju: tegu on täpsustusega, millest seni on lähtutud regulatsiooni rakendamisel ning seetõttu mõju eelarvele ei ole.

Muudatus: ISO-koodi 22.06.21 (implantaadi kõneprotsessor) grupi alla uue kompenseeritava toote (ajutüve implantaadi kõneprotsessor) lisamine.

Mõju: seni on ajutüve implantaat antud kolmele inimesele. Eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna SKA on selle abivahendi soetamist rahastanud erimenetluste kaudu.

Muudatus: ISO-koodide 22.06.21.04 (hooldusremont) ja 22.06.21.03 (varuosad) näidustuse lahtri täiendamine ajutüveimplantaadi kõneprotsessori ISO-koodiga.

Mõju: eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna SKA on seni selle abivahendi hooldusremonti ja varuosasid võimaldanud erimenetluse kaudu.

Muudatus: ISO-koodide 22.06.21.03 (varuosad) ja 22.06.21.04 (hooldusremont) näidustuse lahtri täiendamine selgitusega, et varuosasid ja hooldusremonti võimaldatakse ka inimesele, kes on saanud implantaadi ja kõneprotsessori Eesti Haigekassa rahastusel.

Mõju: eelarvelist lisakulu ei kaasne, kuna SKA on seni kõneprotsessorite hooldust ja remonti võimaldanud eespool kirjeldatud juhtudel erimenetluse kaudu.

Muudatus: ISO-koodide 18.06.06 (lugemis- ja töövalgustid), 22.03.03 (valgusfiltrid), 22.03.12 (binoklid ja teleskoobid), 22.12.12 (punktkirjavarustus), 22.12.15 (punktkirja kirjutusmasinad), 22.18.03.01 (daisypleierid), 22.18.03.02 (hääljuhendavad diktofonid), 22.39.04 (arvuti ekraanis suurendustarkvara), 22.39.05 (punktikirjakuvarid), 22.39.07 (tekstituvastustarkvara), 22.39.12 (arvuti ekraanilugemise tarkvara), 22.39.00 (tarkvara uuendus) vajaduse tuvastajate ringi laiendamine perearstidega.

Mõju: täiendavaid kulusid abivahendite eelarvele ei kaasne. Samas vähendab muudatus inimeste jaoks bürokraatiat ning eriarstide töökoormust tõendite väljastamisel.

Määruse muudatuse mõjud (kulud ja tulud) riigieelarvele on kokkuvõtlikult välja toodud alljärgnevas tabelis:

Muudatus	Kulu praegu enne muudatust (€)	Prognoositav kulu peale muudatust (€)	Mõju eelarvele (€)	sh mõju RE (€)	sh mõju ESF (€)
Uriini absorbeerivate abivahendite piirimiidi suurendamine 120 tükini kuus	1 642 500	3 585 003	- 1 942 505	-1 756 864	-185 641
Imavad aluslinad (va pestavad aluslinad) piirimiidi suurendamine 30 tükini kuus	215 004	437 328	-222 325	-194 534	-27 791

Uue 6-kohalise ISO-koodi loomine pestavatele linadele ning piirlimiidi määramine 2 tükki kuus	36 880	17 540	19 340	16 899	2 441
Kärude üüri piirhinna tõstmine 145 euronit ühes kuus	97 188	165 159	-67 971	-42 993	-24 978
Toaraamide üüri piirhinna tõstmine 38 euronit ühes kuus	17 221	18 863	-1642	-1 642	0
Õueraami üüri piirhinna tõstmine 73 euronit ühes kuus	5337	5981	-644	-129	-516
Lingtõstukid üüri piirhinna tõstmine 51 euronit ühes kuus	5369	8369	-3000	-849	-2 150
Juhtkoerte teenuse lisandumine	0	17 740	-17 740	0	-17 740
KOKKU	2 019 499	4 255 983	- 2 236 487	-1 980 112	-256 375

Muudatusega kaasnevad kulud ja katteallikad

Muudatusega kaasnevad kulud kaetakse riigieelarvest ja ESF meetmest abivahendite teenusele eraldatud vahenditest. 2019. a abivahendite eelarve on planeeritud riigieelarves arvestusliku kuluna ning indikatiivse eelarve suurusega 11,3 miljonit eurot. SKA prognooside kohaselt on kulud riigieelarvele abivahendite tagamiseks koos muudatuste mõjuga 11,29 miljonit eurot. Seega 2019. a planeeritud riigieelarve abivahendite jaoks katab ära nii tänase eelarve vajaduse kui ka eelarve vajaduse koos muudatustega kaasneva mõjuga.

ESF vahenditest on tööalistele abivahendite tagamiseks 2019. a planeeritud 3,4 miljonit eurot. SKA prognooside kohaselt on muudatustega koos kulud ESF vahenditele 3,8 miljonit eurot. Seega on 2019. aasta ESF vahendite planeeritud eelarve prognoositud eelarvega võrreldes miinuses 400 000 euro ulatuses. Vajalik puudujääk on võimalik katta varasematel aastatel ESF vahenditest teenuse tagamiseks planeeritud eelarve jäägist, kuna varasemate aastate kulud on olnud prognoositust väiksemad. Vastav toetuse andmise tingimuste muudatus, millega kavandatakse ESF eelarves täiendavad vahendid 2019. aastaks, tehakse vajadusel vastaval eelarve aasta teisel poolel.

Muudatusega kaasnevate kulude ja tulude võrdlus eelarveliste võimalustega on esitatud alljärgnevas tabelis:

	Lapsed	Pensioniealised	Tööelised	Kokku
Eelarve RE (2019.a kinnitatud)	2 820 000	8 494 000	0	11 314 000
Eelarve ESF (2019.a kinnitatud)	0	0	3 410 954	3 410 954
Eelarve koos määruse muudatustega RE	2 157 685	9 133 534	0	11 291 220
Eelarve koos määruse muudatustega ESF	0	0	3 819 163	3 819 163
Vahe RE	662 315	-639 534	0	22780
Vahe ESF	0	0	-408 209	-408 209

5. Määruse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Määruse muudatusega seotud riigi ehk SKA kulusid on kirjeldatud seletuskirja eelmises mõjude punktis. Muudatused ei too kaasa mõjusid kohalike omavalitsuste tegevustele. Täiendavaid olulisi kulusid riigieelarvele ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2019. a, välja arvatud määruse § 1 punktid 3, 4, 6 ja 8, mis jõustuvad 1. juulil 2019. a, ning määruse § 1 punktid 2 ja 9, mis jõustuvad 1. jaanuaril 2020. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Sotsiaalkindlustusametile, Eesti Puuetega Inimeste Kojale, Eesti Füsioterapeutide Liidule, Eesti Tegevusterapeutide Liidule, Eesti Õdede Liidule, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukojale, Eesti Pimedate Liidule, MTÜ-le Eesti Omastehooldus, Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liidule, Eesti Apteekide Ühendusele, Eesti Apteekrite Liidule, Eesti Audioloogide Seltsile ning abivahendite müügi ja üüriga tegelevatele ettevõtetele.

Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Ilma kommentaarideta muudatusi toetava tagasiside andsid Sotsiaalkindlustusamet ja Eesti Õdede Liit.

Omapoolsed märkused ja ettepanekud tegid Eesti Apteekrite Liit, MTÜ Eesti Apteekide Ühendus, Eesti Puuetega Inimeste Koda, MTÜ Eesti Omastehooldus, Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukoda, OÜ Invaru, LifeGear OÜ, Eesti Audioloogia Selts, Ida-Tallinna Keskhaigla, Audiomed Kuulmiskeskus, OÜ ITAK, Kuulmisrehabilitatsiooni Keskus MTÜ, Eesti Ortoosikeskuse OÜ.

Kooskõlastamisel tehtud märkuste ja ettepanekutega arvestamise tabel (kooskõlastustabel) on esitatud seletuskirja lisas.